

DE *I.* NIJDAMSTRA TYNGE

PERIODIEK VOOR DE GESLACHTEN
NIJDAM, NIEUWDAM, VLEER, WIJNIA

NIJDAMSTRA

Orgaan der Nijdamstra-Stichting

Negende Jaargang 1957.
Maart

Redactie: Coornhertstraat 12, Leeuwarden. Tel. 05100 - 22167
Administratie: 2e Beukenlaan 6, Apeldoorn.

Een dezer dagen mocht ik spreken in Den Haag en Amsterdam over "eenheid" en ik geloof dat wij allen gevoeld hebben dat eenheid werkelijkheid kan zijn.

In alle verscheidenheid toch een eenheid.

En juist toen werd mij de vraag gesteld: Vergeet U onze zieken niet? Neen, was mijn antwoord, onze familiegemeenschap is een eenheid en eenheid kent geen splitsing.

Schrijft U daarover eens in de "Tynges" zei men.

Inderdaad wij "gezonden", wat kunnen wij onze zieken gauw vergeten.

Het leven neemt ons zo geheel en al in beslag. En U zieken, U hebt het niet gemakkelijk. U moet zoveel ontberen, en wat misschien nog zwaarder weegt, U kunt zo weinig geven.

U moeder, U kunt aan Uw man en kind niet geven dat wat U zo graag zoudt willen geven; U vader, dat niet aan Uw gezin. Inderdaad, de woorden eens gesproken door Jezus, zijn ook hier van toepassing: Het is zaliger te geven dan te ontvangen.

En de zieke kan alleen maar ontvangen en het betere "het geven" dat gaat niet.

Het lichaam kan het niet opbrengen. Gelukkig leven we in een tijd, waarin medische hulp ongekende mogelijkheden biedt. Artsen en verpleegsters doen met grote toewijding al het mogelijke. Het herstel te geven staat niet in hun macht, doch zij wenden alle beschikbare middelen aan om te helpen. Van harte hoop ik, dat de middelen die worden aangewend, mogen baten. En nu zou ik kunnen eindigen met U te verzekeren van ons aller medeleven, wees daarvan overtuigd, maar laat mij U toch mogen wijzen op de grote medicijnmeester Jezus Christus die wij uit de bijbel kennen als degene die onze krankheden kent, die ook macht heeft om genezing te schenken.

Nicht en neef, van harte beterschap!

de Voorzitter.

P U Z Z L E - R U B R I E K

De belangstelling voor de rekenpuzzel in het Kerstnummer van 1956 overtrof verre mijn verwachtingen. Nooit geweten, dat er onder onze familieleden zoveel interesse voor rekenkunde bestond. Mocht ik mijn baantje als penningmeester er aan geven, zal het zeker niet moeilijk vallen een opvolger te vinden. Nu U diverse soorten puzzels voorgezet te hebben, weet ik nu waar naar de liefhebberij uitgaat, zodat ik dus op deze ingeslagen weg moet doorgaan.

Alvorens met een nieuw probleem op de propfen te komen eerst even de oplossing:

O P L O S S I N G:

	8357	
	7538	
	66856	
	25071	
	41785	
	58499	
3769	/ 62995066 /	16714
	3769	
	25305	
	22614	
	26910	
	26383	
	5276	
	3769	
	15076	
	15076	
	0	

Jammer genoeg kan ik elke goede oplossing niet belonen, zodat het lot wederom de beslissing moest brengen.

De navolgende prijswinnaars kwamen uit de bus:

1. R.Wijnja, Badweg 24, St. Johannesga.
2. F.E.Nijdam Jr. 58a Schermerhorn.
3. A.van Randen, Dertien Aprilstr. 20, Oosterwolde.

Mijn hartelijke gelukwensen aan deze gelukkigen.

Om in de stijl van onze stichting te blijven gaan we

	moe	
	papa	
	<u>zoon</u>	optellan
en krijgen we	gezin	

Zonder cijfers klopt het al, maar nu dienen de letters door cijfers vervangen te worden. Zoals U ziet, zijn er negen verschillende letters gebruikt, terwijl U de keus heeft uit de tien verschillende cijfers (o tot en met 9).

Hij of zij, die de meeste varianten weet te vinden, wint de prijs: "De memoires van Klaas Toxopeus, schipper van de reddingsboot: "Insulinde" (Drie forse boeken in één band).

Als tweede prijs wordt beschikbaar gesteld: "Johan Fabricius Omnibus".

Deze prijzen lijken mij toch wel de moeite waard om een poging te wagen er een in de wacht te slepen.

Oplossingen uiterlijk 30 April 1957 in gesloten arvelor te richten aan ondergetekende. Vergeet niet Uw prive-adres te vermelden.

En nu maar cijferen rekenkunsten- ressen !!!
ars

Met belangstelling zie ik Uw oplossingen tegemoet.

C. van der Schoot Azn.
Leeuwarderweg 63 ,
Sneek.

FINANCIËEL JAARVERSLAG 1956.

Saldo 1955	f. 594,61	Uitgave: Nijdamstra	
Aan donaties (contributies)	" 366,50	Tynge etc.	f. 297,65
Abonnementsgel- den	" 1271,25	Nijdamstra boek deel II	911,50
Vrijwillige bij- dragen	" 69,15	Kosten	
Nijdamstra boek Deel I	" 6,--	Familiedag f. 917,30 af ontvangen v/deelnemers (sters). " 422,80 "	494,50
		(zie N.T. Juli 1956)	
		Donatie Fr. Akademy "	10,--
		Reis- en Verblijf- kosten	" 20,20
		Drukwerken	" 75,37
		Porto-kosten	" 74,78
		Vergaderkosten	" 19,37
		Bijzondere uitg. (filmopn.+ cliché)	" 49,--
		Diversen	" 10,75
		Saldo per 1 Jan. '57	344,39
Totalen	f. 2307,51	Totalen	f. 2307,51

Ook al zou nog een dubieus postje binnenkomen, dan zal dit van weinig invloed zijn op het eindbedrag.

Het vooropgezette plan om van het eindsaldo grotendeels de uitgave van ons Nijdamstra-boek Deel II te bekostigen, ging te-loor, doordat bijna vijfhonderd gulden aan de gehouden familie-dag moest worden bijbetaald, reden waarom de genoemde uitgave enigszins moest worden vertraagd.

Het spreekt vanzelf, dat wij allen moeten trachten nieuwe leden te winnen, waardoor de inkomsten t.o.v. de steeds hoger

wordende kosten gelijke tred houden.
Sneek, 1 Januari 1957.

C. van der Schoot Azn.
penningmeester.

GIREER!

GIREER!

s.v.p.

Uw half jaarlijkse bijdrage
op postrekening 62.67.24
t.n.v. Nijdamstra: Stichting te Sneek.

Wat zouden de leden het penningmeesterschap toch tot een genot kunnen maken, als allen, die nog niet gegireerd hebben, bij het lezen van bovenstaande direct naar een girobiljet grepen, dit invulden en ermee naar het Postkantoor gingen.

Bovendien bespaart U nog [40] cent aan incassokosten afgezien van de grote hoeveelheid werk, welke U mij bespaart.

Aan de enkeling (hoop doet leven), die om een of andere reden niet aan mijn vriendelijk verzoek kan meewerken, deel ik mede, dat over het verschuldigde 1 April a.s. per postgiro-kwitantie wordt beschikt.

Dit zal dus worden f. 1.40 (donatie per lid is f. 1.-- per halfjaar + de onvermijdelijke incassokosten), terwijl dit voor de donateur, tevens abonné op "De Nijdamstra Tyngge" + één of meer delen van het Nijdamstra boek f. 4, 65 (f. 4,25 per halfjaar + 40 cent incassokosten) zal bedragen.

Indien U over het gehelejaar wilt betalen is hiertegen vanzelfsprekend geen enkel bezwaar.

Met heel veel belangstelling zie ik deze maand de groenegiro-enveloppen in mijn brievenbus glijden!

C. van der Schoot Azn.

Penningmeester: "Nijdamstra-stichting"

Ontvangen vrijwillige bijdragen in 1956:

C.J.N. te A. f.1.75, K.N. te A. f.1.75. A.J. te A. f.1.50

C.E.W. te A. f.1.--, Mevr.P.A. =W te D. f. 17,75,

J.N. te G. f.3,-- , I.N.Jzn te G. f.2.25 P.H.N. te G. f.1.50
P.S.N. te H. f. 7.50, Mevr. E.N.=de Rte 's G. f.1.50,
A.J.V. te 's G f.2,-- ; T.N.te H f 1.75, P.v.d.B te L. f.2.50.
A.M.W. te L. f.1.-- H.N. te M. 1.75, G.H.te O. f.1,50. Mevr.A.
D.=N.teO. f1.50 W.W. te P. f.1.-- H.N.te R. f. 1.30. Mevr. J.
D.J. = N te S. f.1.50 A.V. te S. f. 1.50. N.N. te S. f.1.50
J.S.N. te T. f.1.25, F.E.N. te W. f.1.50 Mevr. A.K. = N te Z.
f. 2.-- E.L.C.P.=J te H.B. f. 4,50, J.K.te S. f.1,50.

AAN DE LOPENDE BAND.

Heeft U wel eens de arbeiders zien werken aan "de lopende band"?
Ieder doet een vastehandgreep. Allen werkzaam aan hetzelfde
product. Als het geheel afgewerkt is, bekijkt U het dan eens!
Het is vakmanskunst! Dan moet het product worden verkocht.
Het vervaardigen en het verkopen kost veel geld.
Ook het geld moet "aan de lopende band" binnenkomen.
Een juist dit laatste moet onze stichting ten deel vallen.
Want..... er moet noodzakelijk iets worden aangeschaft.
Wat het is?

Zij, die de vergadering te Den Haag, Amsterdam of ergens anders
hebben bezocht, weten het al.

Zal ik het nu tegen U zeggen?

Een projector!!!!

De mislukking van de familiefilm is alleen toe te schrijven aan
het gemis van eigen projector. Wie kan de bediening van een
projector in een paar minuten leren?

De roep op de vergadering was: Een eigen projector.

.....Had ik nu de gave van de heer Johan Bodegraven maar
dan kwam er een projector. Maar, nu ik deze gave ten enenmale
mis, komt er nu geen projector? Dat kan Uw bedoeling niet zijn
En daarom mijn oproep. Stort Uw bijdrage op giro-rekening
626724 van onze penningmeester met vermelding "voor de projec-
tor". Het geld komt binnen aan "de lopende band"

De Voorzitter.

FAMILIE BERICHTEN.

Burgerlijke Stand. Dec. '56.

Getrouwd: Freerk Wijnja en Saakje Lageveen te Sneek

Noordoostpolder Dec. '56.

Gehuwd: Leendert v. Dongen Emmeloord en Anna Eijdam Emmeloord.

Wijmbritseradeel Dec. '56

Geboren: Jeen z.v. Hessel Wijnja en Cornelia Postma Woudsend

Geboren Teetske d.v. Sytse Salverda en Anna Wijnja Nijland.

Baarderadeel Dec. '56.

Overleden: Bokje Nijdam, Oosterwierum.

Wijmbritseradeel Jan. '57.

Gehuwd: Egbert Hoekstra te Katlijk en Joukje Nijdam te Woudsend.

Haskerland. Jan '57.

Geboren Hendrik z.v. H.de Leeuw en Jeltje Nijdam te Joure.

EGBERT HOEKSTRA
weduwn. van St.de Jong
en

JOUKJE NIJDAM

geven U kennis van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking D.V. zal plaats hebben op dinsdag 8 januari a.s. Kerkelijke bevestiging 's nam. 3uur in de Geref. Kerk te Woudsend door de Weleerw. Heer Ds W.A.Jelsma van Woudsend.
Katlijk 18
Woudsend 261 dec. 1956.

FREERK WIJNJA

en

SAAKJE LAGEVEEN

geven U, mede namens wederzijdse ouders, kennis van hun voorgenomen huwelijk, waarvan de voltrekking zal plaats hebben op maandag 17 december Oppenhuizen 28 Sneek, Grootzand 8 december 1956
Toekomstig adres:
Grootzand 8, Sneek.

Verloofd:

KLAASKE TUINING en DOUWE WIJNIA

2e Kerstdag 1956.

Wommels 57

Lollum 5.

Op Oudejaarsavond ontsliep in haar Heer en Heiland onze geliefde echtgenote, zorgvolle moeder en grootmoeder

Minke Zijlstra

in ouderdom van bijna 66 jaar na'n gelukkige echtvereniging van 43½ jaar.

Bozum J.de Vries

Leeuwarden: J.de Vries

A.de Vries Nijdam.

Bozum 31-12-'56.

Na een smartelijk lijden is van ons heengegaan onze lieve vrouw, moeder, behuwd- en grootmoeder
BOKJE HENDRIKS NIJDAM,

geliefde echtgenote van Auke H. de Vries, op de leeftijd van 65 jaar en 9 maanden, na een genoeglijke echtvereniging van ruim 42 jaar.

Oosterwierum,
26 december 1956.

Auke H. de Vries.

Begrafenis oudjaarsdag.

We willen hier ook vermelden, dat uw leraar oudjaarsdag de voorgang had van de begrafenis van zr. Bokje Hendriks de Vries-Nijdam, begraven te Bozum, 't laatstwonende te Oosterwierum. Zij heeft een lange lijdensweg moeten gaan, daarin moedig en liefderijk ter zijde gestaan door haar man. Wij droegen die stralende dag een zeer lieve vrouw ten grave. Moge haar man de kracht van God ontvangen te dienen en voort te kunnen gaan.

KEIZERLIJKE VLUCHT PER KLM-TOESTEL.

De Haag (ANP) - De Sjah van Perzië en keizerin Soraja zijn dinsdag uit Teheran vertrokken naar Ankara voor een veertiendaags statiebezoek aan Turkije. Zij maakten de reis met de speciaal voor dit doel ingerichte DC-6 B Olivier van Noord van de KLM, waarin zich behalve de vorstelijke personen ook een gevolg van 30 personen bevond, onder wie de ambassadeur van Turkije in Perzië. De gezagvoerder van de machine was de heer Nijdam. Op 27 mei zal eveneens met een speciale KLM-machine, de terugreis van Istanboel naar Teheran worden gemaakt.

Bij KB is toegekend de eremedaille verbonden aan de orde van Oranje Nassau, in brons aan de heer D.J. Berrelkamp, kleermaker bij de N.V. Herenkledingfabriek S. Muller en Co. te Groningen en aan de heer H. Nijdam, werkzaam bij de Gebr. Ibelings Kleermakerijen Pelsterstraat 16, die op 27 januari met pensioen gaat, na een diensttijd van 43 jaar.

Ds. L.M. WYNIA (40 JAAR PREDIKANT)
MET EMERITAAT.

Ds. L.M. Wijnia te Zevenhoven (Z.-H.) viert 14 januari zijn veertig jarig ambtsjubileum als predikant in de Geref. Kerken. Hij werd 6 januari 1892 geboren, studeerde aan de V.U. en diende de kerken Wateringen, Murmerwoude en Kolhorn, vanwaar hij op 15 januari 1950 naar Zevenhoven

vertrok, welke kerk voor de dienst des Woords met die van Noorden is gecombineerd. Ds Wijnia heeft steeds bijzondere belangstelling gehad voor het werk van het Ned. Bijbelgenootschap, waarvan hij vijfendertig jaar bestuurslid is geweest. Met ingang van 1 februari is door de classis Woerden emeritaat verleend aan ds. Wijnia. In verband daarmede zal hij 20 januari in de avonddienst te Zevenhoven afscheid nemen. Tevens zal hij dan zijn veertig jarig ambtsjubileum vieren. Na zijn emeritaat hoopt ds. Wijnia nog een reis naar Canada te maken, waar zes van zijn kinderen verblijven.

MEVR. ALGERA DOOPTE "ORANJE-NASSAU"

Mevrouw F. Algera-Wijnia, echtgenote van de minister van Verkeer en Waterstaat, heeft zaterdag het motorvrachten passagiersschip "Oranje-Nassau", dat van de scheepswerf van Gebr. Pot te Ridderkerk te water werd gelaten, gedoopt. Het nieuwe schip is bestemd voor de Kon. Ned. Stoomvaartmaatschappij, die het zal gebruiken voor haar dienst in Suriname en de Nederlandse Antillen. Ook minister Algera was bij de plechtigheid aanwezig.

BENOEMD: Met ingang van 1 Jan. is benoemd als agent van de Leeuw. Courant en de Friese Koerier te Deersum: E. Vleer Deersum 65.

Veehouders-bedrijven in het licht.

De veehouder W. Nijdam Flansum heeft aansluiting op het stroomnet gevraagd bij het P.E.B.

De damclub "Eensgezindheid" te Woudsend vierde haar 25 jarig bestaan met een groot toernooi. 3e klas Eerste prijs J. Winia Follega.

"Boskabouters"

restaureerden poort van Martena State te C O R N J U M.

Een hoogtepunt van dit gebeuren vormde het inmetselen van een oorkonde in de oude poort die door de oudste boskabouters de 78 jarige J. Nijdam en de 83 jarige R. B. Span in de loden koker werd geschoven.

NASCHRIFT.

Wij zijn blij dat neef Wijnia de benoeming heeft aangenomen. Door een prettige samenwerking hopen wij de band tussen afdeling en hoofdbestuur te bestendigen.

Laat van Uw leiding bezieling uitgaan, zodat ook Den Haag grotere activiteiten mag ontplooiën

De voorzitter.

AMSTERDAM.

Op 22 Jan. '57 te 2 uur, is in een vergaderlokaal van "Oporto" Damrak 92 te Amsterdam, de jaarlijkse vergadering van de Stichting "Nijdamstra" gehouden.

Te p.m. 20.10 uur opende de Afd. voorzitter de heer Ir. A. Jansen de vergadering, daarna het woord gevende aan de Alg. Voorzitter de heer Th. Nijdam uit Leeuwarden.

Nadat deze enige moppen over Amsterdam en de Amsterdammers had getapt, begon hij over het onderwerp "Eenheid".

Beginnende bij het Wereldgebeuren, kwam hij ten slotte terecht op de Eenheid in de Nijdamstra Stichting.

Voorts stelde voorzitter vragen betreffende de inhoud van de Tynje, een en ander omdat hij nooit of te nimmer een goedkeuring, of op-of aanmerking over de samenstelling van de inhoud toegesonden had gekregen. Bij navraag bleek dat de leden, de Tynje steeds met grote interesse lazen en met de inhoud zeer tevreeden waren.

Ook werd gesproken over de naamgeving van de boerderij in de Noord Oostpolder.

"Nije Nijdamstra State".

aangezien hierover bij de voorzitter bezwaren waren binnen gekomen.

De vergadering keurde met alg. stemmen de naam goed en zag er geen bezwaar in, dat er een 2de Nijdamstra State is.

Als voorbeeld werd geopperd, dat er buiten Amsterdam een Nieuw Amsterdam en zelfs in Amerika een plaats Amsterdam genaamd was en dit is nog met meerdere voorbeelden uit te breiden.

Vervolgens werd de laatste Nijdamstra film vertoond, jammer was dat deze op het laatst brak en aangezien er geen filmtechnisch geschoolde familieleden aanwezig waren, kon de rest niet meer worden afgedraaid.

De avond kan als een zeer geslaagde worden gekenmerkt. Vele fam. leden bezochten de vergadering en waren daarvoor zelfs uit Alkmaar, Hilversum en Weesp overgekomen. Te p.m. 11 uur sloot de

voorzitter de vergadering en ging ieder tevreden huiswaarts

K.Nijdam.

R E C E N S I E.

NIJDAMSTRA-BOEK   FRIESE KOERIER (26 Febr.'57)

Tien maanden na het eerste deeltje is verschenen deel II van het Nijdamstra-boek, samengesteld door de heer W.Tsj. Vleer, een uitgave van de Nijdamstra-stichting, waarin ondergebracht zijn de families Nijdam (Nieuwdam), Vleer en Winia. Het betreft hier een van de oudste familieverenigingen in Friesland (later omgezet in een Stichting). Deze geeft een orgaan "Nijdamstra-Tynje" uit.

Het stamgebied van deze sibbe ligt tussen Grouw en Irnsum, op "Nijdamstra-State", dat heden ten dage - niet meer in oorspronkelijke vorm natuurlijk, want het hornleger is al duizend jaar oud - nog bestaat en waar de Stichting haar familie-dagen houdt. Hier heeft Willem Willems de Oude als oudst bekende stamvader geboerd.

De heer Vleer, een onzer meest vooraanstaande genealogen, zet zijn stamreeksen in dit tweede deeltje voort, beginnende bij de vierde generatie, nog in de 17e eeuw. Maar hij geeft meer dan namen en data. Hij levert ook het kleurige decor, waar tegen hij zijn mensen plaatst. Hij vertelt over oud-Grouw, over het leven van onze voorouders in die eeuw (met fraaie reproducties naar oude gravures), over hun lief en leed, hun spel en vermaak, hun woningen en boerenerven, hun kleding en gebruiksgoederen.

Juist deze wijze van werken van de samensteller maakt, dat ook de stamlijsten geen droge lectuur zijn, maar dat ze voor de lezer beginnen te leven. Want niet alleen "fata en data" geeft deze uitgebreide familiekroniek, ook - en dat in ruime mate - "saga", om dit nogal gekunsteld woord te gebruiken: familie-overleveringen en bijzonderheden over bezit en situering, gepuurd uit koopacten, schuldbekentenissen, inventarislijsten, een proces enz.

In dit tweede deeltje, dat evenals het eerste 96 bladzijden telt, vindt men naast de beschrijving van de vierde en vijfde generatie weer verschillende detailkaartjes van die oorden, waar leden van de sibbe hebben gewoond, wapentekeningen, handmerken, handtekeningen, interieurofnamen uit het Rijksarchief te Leeuwarden, binnen welks muren de meeste gegevens zijn gevonden, enz.

Men mag de Nijdamstra-Stichting en de heer Vleer (adres "Op Honk" te Hardegarijp) beide gelukwensen, dat het door samenwerking mogelijk wordt gemaakt, dat een volledige stamlijst met alle zijlinies kan verschijnen en wel in zulk een historisch belangwekkende entourage.

Er komen nu nog drie deeltjes; het ligt in de bedoeling, dat het "Boek" in 480 bladzijden compleet zal zijn.

D.M. v.d. W.

LEEUWARDEN

Wij hadden een vergadering op Woensdagavond 20 Februari in de "Groene Weide".

De opkomst was niet "denderend" maar toch mogen we tevreden zijn, daar ook hier een vlotte bespreking op de verschillende onderwerpen volgde.

Een deskundige draaide voor ons de familie-film. Het was de moeite waard er naar te kijken.

Dat was nog eens een projector! Ons ideaal: een eigen projector. Om ± 11 uur gingen we huiswaarts.

Th. Nijdam.

-o-o-

W I S T U !!

dat uw hart in dat jaar een prestatie heeft geleverd overeenkomend met de kracht van 205 locomotieven?

dat de huisvrouw gedurende een jaar in haar huis heel wat afwandelt? Minstens een 8000 à 10.000 km., een afstand gelijk aan drie of viermaal Amsterdam-Moskou!

Men zou het misschien niet zeggen, maar de Amerikanen zijn verwoede lezers. Er worden zoveel brochures in Amerika geproduceerd en ook gelezen, dat elke man, vrouw en kind er drie per jaar kan verzwelgen. En bij de openbare leeszaal over heel Amerika zijn 29 miljoen lezers ingeschreven, die per jaar met zijn allen 360 miljoen boeken lenen.

A D A M "H U R D R I D E R"

door W. Tsj. Vleer

vervolg blz. 67, achtste Jaargang.

D E D A D E N V A N A D A M H U R D R I D E R.

Van alle verhalen, die er over Adam verteld worden, blijven er maar een paar over, die de moeite lonen om hier te beschrijven,

daar zij wellicht het meest de waarheid benaderen. Talrijke verhalen zijn zo gruwelijk overdreven, dat we direct de fantasie er van kunnen zien. Bijv. het verhaal dat Adam te Eernewoude reed en de "Langsleatmer man" hem op de hielen zat en hij steeds harder begon te rijden. Het ging goed. Adam won, zoals altijd, maar juist toen hij zich van zijn belager wilde ontdoen, was er een groot wak. Adam kwam er midden in terecht, doch door de ontzaggelijke vaart had hij zoveel gang, dat hij tegen het ijs aan de overkant kwam. Zijn hoofd werd van de romp gescheiden, doch Adam gleed door. Het hoofd boven en Adam onder het ijs, totdat er weer een wak kwam en daarin vonden hoofd en rest elkaar weer, waarop beiden vastvroren.

Daarna klauterde Adam op de kant en de Langsleatmer man, die iedereen de baas was, zag dat Adam niet alleen kon hardrijden, maar ook de kunst verstond de dood te trotseren.

Zo'n sterk verhaal kan aardig klinken, doch erg bevorderlijk om de grootheid van een ijsheld in stand te houden is het bepaald niet. De sage van de Langsleatmer man is hier vermengd met de overlevering van Adam Ruurds.

D e s p r o n g o v e r h e t "s o a l".

In diverse tijdschriften kan men lezen over deze sprong. Adam sprong over het "soal" aan de Oudeschouw of het de gewoonste zaak van de wereld was en zei, toen de mensen zich verbaasd toonden: "IT MEI GJIN BEAN HJITTE" (het heeft niets om het lijf of het is de moeite niet waard). Oude bronnen melden dat dit soal niet minder dan 6.80 M. breed was. Kent men de toestand daar ter plaatse dan komt men wel in bewondering over deze prestatie. Toen het nieuwe kanaal er nog niet was moesten immers de schepen hier draaien om in de Wetering, Boorn of Grouw te komen met als gevolg een chaos van schotsen en daartussen een botensoal van verscheidene meters breed. (Daarom heeft dit verhaal vooral de laatste 80 jaar sterk gewerkt op de fantasie van jeugdige Friezen.

Hier echter moet ik beginnen om Adam's prestaties aanzienlijk te verkleinen. Het soal in Adam's dagen was geen botensoal. In die tijd waren er uitsluitend zeilschepen en trekschuiten, die bij de geringste ijsvorming bleven liggen waar zij lagen. Aan de Oudeschouw was toen geen brug, maar moesten de mensen, vee en wagens met een veerpont worden overgezet. Deze pont is niet breder dan 3 M. geweest en daar de veerbaas er alle belang bij had dat de pont niet meer ijs afbrak dan strikt noodzakelijk was, kunnen we aannemen dat dit soal niet breder geweest is dan 3.50 M.

Van deze sprong kunnen de toeschouwers nauwelijks verbaasd gestaan hebben, want ongetwijfeld zullen er wel meer "jongfeinten" geweest zijn die dit konden. Doch daar juist dit feit steeds weer als nr. 1 naar voren komt als merkwaardige prestatie van Adam Hurdrijder, daarom geloof ik dat Adam deze sprong deed op oudere leeftijd. Ten eerste kan daardoor deze prestatie groots genoemd worden en ten tweede sprak dit feit nog het meeste tot de mensen in de 19e eeuw, daar het gebeuren nog niet zo heel lang geleden had plaats gevonden.

A d a m w a s o n o v e r w i n n e l i j k o p d e h a r d r i j d e r i j e n .

Adam won overal. Zie hier de eenvoudige fantasie van 19e eeuwse schrijvers. Een legende zonder enige reële grondslag. Men heeft niet stilgestaan bij de gedachte of er in Adam's tijd reeds hardrijderijen werden gehouden. Voor hen was het immers zo: de Friezen waren geweldige hardrijders, dus waren de hardrijderijen er ook altijd geweest!

Ik betwijfel het echter sterk of er veel hardrijderijen tijdens het leven van Adam Ruurds gehouden zijn. We zouden dan toch wel iets daarover lezen in kranten of dagboeken. Doch niets daarover, totaal niets. Mensen, die schrijven over strenge winters en tochten op de schaats, zelfs over twaalfstedentochten in Noord-Holland, zwijgen over de geringste wedkamp op de bekende 160 M. In het laatst van de 18e eeuw zijn vermoedelijk wel enige rijderijen gehouden, doch van formaat zullen ze niet geweest zijn. Uitgeschreven door kasteleins of burgers zullen dorpsgenoten elkaar bekampt hebben - zowel mannen als vrouwen - op verschillende afstanden. Na 1795, toen Adam stokoud was, komen de hardrijderijen naar voren. Bevrijd door revolutionaire ideeën, teruggrijpende op de klassieke Griekse vorm van sport, zullen ook de Friezen gezocht hebben naar grote sportfeesten en gemakelijkheden en . . . t die jaren dateert de opkomst van de ijssport, zoals wij die kennen. Pas in 1805 vernemen wij van de eerste grote hardrijderij en dan nog wel een vrouwenhardrijderij.

wordt vervolgd.

BESTUUR NIJDAMSTRA-STICHTING:

T.Nijdam, Coornhertstr.12, Leeuwarden, tel.05100-22167, voorz.;
Mevr.M.H.Nijdam-Nijholt, Robert Kochstr.21, Leeuwarden, secretaresse;
C.v.d.Schoot Azn, Leeuwarderweg 63, Sneek, tel.05150-3028, penn.m.;
W.Tsj.Vleer, "Op Honk", Hardegarijp, tel.05110-435, vicevoorz.;
Mevr.P.Agema-Wynia, Stationsweg 18, Dokkum, Mevr.H.Nijdam-Smit, Paterswoldseweg 132 b Gron. en M.P.Wienia b/d brug 43 Follega, leden.

Postrekening 626724 t.n.v. penn.m. Nijdamstra-Stichting Sneek.
